

Vergaderjaar 2009–2010

31 874

Wijziging van de Wet kinderopvang in verband met een herziening van het stelsel van gastouderopvang

O

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 28 mei 2010

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid¹ heeft in haar vergadering van 17 november 2009 kennisgenomen van de brief van de toenmalige staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 6 november 2009 inzake gastouderopvang en de uitvoering van de motie Linthorst c.s. (31 874, L).

Naar aanleiding daarvan heeft zij de staatssecretaris op 24 november 2009 een brief gestuurd.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft op 12 april 2010 geantwoord.

Daarop heeft de commissie de minister op 27 april 2010 een brief gestuurd.

De minister heeft op 28 mei 2010 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
Warmolt de Boer

¹ Samenstelling:

Schuurman (CU), Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Dölle (CDA), voorzitter, Tan (PvdA), vicevoorzitter, Meulenbelt (SP), Ten Hoeve (OSF), Linthorst (PvdA), Schaap (VVD), Essers (CDA), Schouw (D66), Leijnse (PvdA), Thissen (GL), Slager (SP), Goyert (CDA), De Boer (CU), Asscher (VVD), Hillen (CDA), Laurier (GL), Hermans (VVD), Ten Horn (SP), Hamel (PvdA), Leunissen (CDA), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), Vliegenthart (SP), Yildirim (Fractie-Yildirim) en Flierman (CDA).

BRIEF AAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Den Haag, 24 november 2009

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid heeft in haar vergadering van 17 november jl. met genoegen kennisgenomen van uw brief d.d. 6 november 2009 inzake gastouderopvang en de uitvoering van de motie Linthorst c.s. (31 874, L). De commissie constateert dat haar zorgen met betrekking tot de terugbetalingsverplichtingen door u worden gedeeld en dat u een aantal maatregelen heeft getroffen om de gesignaleerde risico's tot een minimum te beperken.

De commissie is er echter nog niet gerust op dat met deze maatregelen alle risico's zijn afgedekt. Twee aspecten vragen naar het oordeel van de commissie bijzondere aandacht.

- Gastouderbureaus moeten vraagouders vóór 1 januari 2010 een inschatting geven of de gastouder zich vóór 1 september 2010 zal kunnen kwalificeren. Deze inschatting is uiteraard afhankelijk van inzicht in de beschikbaarheid en kosten van het opleidingstraject. Op dit moment bestaat hier nog veel onduidelijkheid over, waardoor de termijn van 1 januari wellicht niet voor alle gastouders gehaald kan worden.
- Niet alle vraagouders zullen in staat zijn contractueel vast te leggen dat het risico dat de gastouder zich niet kwalificeert volledig bij het gastouderbureau ligt.

In uw brief kondigt u aan de Eerste Kamer in het voorjaar van 2010 te rapporteren over mogelijke schrijnende situaties waarin sprake is van overmacht. De commissie ziet deze rapportage met grote belangstelling tegemoet. Zij ziet deze rapportage als basis voor nader overleg over de vraag hoe de bovengenoemde motie zal worden uitgevoerd.

Voorzitter vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid,
A. H. M. Dölle

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Den Haag, 12 april 2010

Op 6 november 2009 heeft de voormalige staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap u geschreven dat u in het voorjaar van 2010 zal worden geïnformeerd over de omgang met situaties waarin vraagouders hun ontvangen kinderopvangtoeslag voor gastouderopvang dienen terug te betalen, maar waarbij sprake is van overmacht.

In deze brief is tevens toegezegd een voorziening te treffen voor het geval een gastouder komt te overlijden. Het is evident dat er in dat geval sprake is van overmacht. De voorbereidingen voor de evaluatie en een regeling gericht op overlijdenssituaties zijn in gang gezet.

Mogelijk treden de komende tijd ook andere zeer schrijnende situaties op waarbij sprake is van overmacht. Het aantal aanmeldingen van gastouders bij gemeenten in relatie tot het te verwachten aantal gastouders, dat actief zal zijn in 2010, is op dit moment nog laag. Als gevolg hiervan bestaat nog geen beeld van het aantal gastouders die hebben moeten afzien van kwalificatie, noch van de oorzaak hiervan. Op 1 september 2010 dienen gastouders zich uiterlijk te hebben aangemeld bij de gemeente. Daarom is in september pas het overzicht beschikbaar van de volledige situatie. Nu hierop vooruitlopen, zou prematuur zijn. Ik zal u daarom hierover na de zomer verder rapporteren.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
A. Rouvoet

Eisen aan de gastouder

1. Gastouder voldoet aan de deskundigheidseisen
2. Gastouder heeft EHBO-cursus gevolgd
3. Gastouder en volwassen huisgenoten beschikken over VOG
4. Er is een risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid
5. Er is een plan van aanpak veiligheids- en gezondheidsrisico's
6. Er is voldoende speel- en slaapruiimte voor de kinderen, afgestemd op aantal en leeftijd
7. Gastouder zorgt ervoor dat de samenstelling van de groep verantwoord is (aantal en leeftijd kinderen)
8. Gastouder heeft goede beheersing van de Nederlandse taal
9. Gastouder kent inhoud protocol kindermishandeling
10. Gastouder handelt conform het pedagogisch beleidsplan
11. Gastouder heeft achterwacht geregeld
12. Rookvrije ruimte

Eisen aan gastouderbureau

13. Kassiersfunctie
 14. Administratie gastouderbureau (transparante overeenkomsten met ouders en jaaroverzichten betalingsverkeer)
 15. Verhoudingsgetal (aantal medewerkers per aantal aangesloten gastouders)
 16. Bemiddelingswerkers beschikken over relevante pedagogische kennis
 17. Gastouderbureau hanteert een protocol kindermishandeling
 18. Gastouderbureau heeft pedagogisch beleidsplan
 19. Gastouderbureau gaat twee keer per jaar langs bij gastouder
 20. Gastouderbureau voert intakegesprek met gastouder én vraagouder
 21. Gastouderbureau voert koppelingsgesprekken tussen vraagouder en gastouder
 22. Gastouderbureau stelt oudercommissie samen
 23. Gastouderbureau heeft klachtenregeling
 24. Gastouderbureau maakt samen met gastouder risico-inventarisatie en plan van aanpak
 25. Informeren van ouders van uitkomst Risico-inventarisatie en plan van aanpak
 26. Informeren van ouders over pedagogische beleidsplan
 27. Jaarlijkse mondelinge evaluatie met ouders
 28. Personen werkzaam bij gastouderbureaus hebben een VOG
-

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Den Haag, 27 april 2010

De commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid dankt u voor uw brief van 12 april jl., waarin u de Eerste Kamer informeert over de wijze waarop u zult om gaan met situaties waarin vraagouders hun ontvangen kinderopvangtoeslag voor gastouderopvang dienen terug te betalen, maar waarbij sprake is van overmacht. U geeft in die brief aan dat pas in september inzicht kan worden gegeven in de feitelijke situatie en dat hij de commissie na de zomer nader zal informeren. De leden van de commissie begrijpen dat méér inzicht nu niet te geven is. Zij gaan ervan uit dat het latere tijdstip waarop de feitelijke gegevens beschikbaar zijn, geen invloed zal hebben op het beoogde overleg over de uitvoering van motie 31 874, I.

Mede op basis van de door u op 12 april jl. aan de Tweede Kamer gestuurde brief (31 874, nr.70) over de voortgang van de implementatie van de gastouderopvang heeft de commissie nog enige vragen.

1. Uit de brief blijkt dat 25 000 vraagouders hun tegemoetkoming voor gastouderopvang hebben stopgezet of gewijzigd in een andere vorm van kinderopvang. Kunt u inzicht geven in hoeveel gevallen hierbij sprake is van wijziging van kinderopvang en in hoeveel gevallen ouders gestopt zijn? Zijn de ouders die voor een andere vorm van kinderopvang hebben gekozen er ook in geslaagd een plaats te vinden? Kunt u aangeven hoeveel van de ouders die gestopt zijn met het aanvragen van toeslag voor gastouderopvang, ook gestopt zijn met het verrichten van betaalde arbeid?
2. De GGD heeft aangegeven niet in staat te zijn alle «gastouderplekken» in 2010 te controleren. U zegt in uw brief aan de Tweede Kamer toe dat vraagouders van gastouders die positief op toetsingskader A zijn getoetst, recht hebben op de toeslag. Geldt dit recht op toeslag ook als de GGD er niet in slaagt alle gastouders te toetsen in het toetsingskader A?
3. In de Tweede én in de Eerste Kamer zijn bij de behandeling van dit wetsvoorstel zorgen geuit over situaties waarbij sprake is van overmacht. Als voorbeeld is genoemd de situatie waarin een gastouder komt te overlijden. Er zijn echter ook andere situaties denkbaar waarbij sprake is van overmacht. In de brief aan de Tweede Kamer van 12 april wordt de casus behandeld van een gastouder die op grond van privé-omstandigheden is gestopt met de gastouderopvang. Uit uw antwoord begrijpen wij dat in dat geval het gastouderbureau geen uitvoeringskosten mag doorberekenen aan de vraagouders. Begrijpen de leden van genoemde fracties het goed dat in dat geval de ontvangen toeslag moet worden terugbetaald?
4. In de brief aan de Tweede Kamer stelt u dat vraagouders uiterlijk 31 december 2010 weten of zij in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag 2010. De commissie zou graag willen vernemen wat dit in de praktijk betekent in het licht van de aangenomen motie 31 874, I, waarin de regering gevraagd is de terugbetalingsverplichtingen te beperken tot die gevallen waarin willens en wetens toeslagen zijn geclaimd zonder de intentie aan de in de wet gestelde voorwaarden te voldoen. De uitgaven voor kinderopvang 2010 zijn op 31 december 2010 gedaan, afspraken voor 2011 zullen ongetwijfeld gemaakt zijn.

De commissie ziet uw antwoorden op deze vragen met belangstelling tegemoet.

Voorzitter van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschaps-
beleid,
A. H. M. Dölle

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 mei 2010

Naar aanleiding van de brieven die op 12 april jongstleden aan uw en de Tweede Kamer zijn gezonden, heeft u een aantal aanvullende vragen gesteld met betrekking tot de voortgang van de implementatie van de gastouderopvang.

Allereerst vraagt u naar die vraagouders die de tegemoetkoming voor gastouderopvang hebben stopgezet of gewijzigd. Laat voorop staan dat er ieder jaar vraagouders zijn die hun toeslag stopzetten. Redenen kunnen uiteenlopend zijn. Zo kan het zijn dat de kinderen ouder worden en er geen recht meer bestaat op toeslag; is er in bepaalde gevallen niet langer behoefte aan formele kinderopvang; of wordt er gekozen voor een andere vorm van opvang.

Uit de meest recente informatie van de Belastingdienst over de stand van zaken op 1 mei blijkt dat van de 102 000 vraagouders die in november 2009 gebruik maakten van gastouderopvang (gecombineerd met opvang in kinderdagverblijf en/of buitenschoolse opvang ofwel geheel gebruikmakend van gastouderopvang) er 27.000 de toeslag hebben gestopt. 14 000 vraagouders maken alleen nog gebruik van opvang in een kinderdagverblijf of de buitenschoolse opvang en 61 000 vraagouders maken nog geheel of gecombineerd gebruik van gastouderopvang. Opgemerkt moet worden dat deze cijfers zullen blijven wijzigen omdat vraagouders de aanvraag voor toeslag mogen blijven muteren. De 27 000 vraagouders die hun toeslag voor gastouderopvang stoppen, doen dit niet allemaal als gevolg van de wetwijziging. Wel kan worden gesteld dat de toename van het aantal kinderen in de gastouderopvang in de afgelopen jaren voor een belangrijk deel is veroorzaakt door de overgang van informele (niet-gesubsidieerde) opvang naar formele gastouderopvang. Door de wetwijziging zal naar verwachting een omgekeerde beweging plaatsvinden: de opvang blijft bestaan, maar er wordt geen toeslag bij de Belastingdienst aangevraagd.

In uw brief vraagt u naar de capaciteit bij andere vormen van opvang. Uit recent onderzoek blijkt dat de capaciteit in de dagopvang en buitenschoolse opvang tussen 2008 en 2009 is gestegen met circa 50 000 kindplaatsen, dus ruimte voor ongeveer 100 000 kinderen. Ook zal naar verwachting de autonome groei van de vraag naar opvang in kindercentra in 2010 afvlakken. Per saldo verwacht ik daarom geen extra druk op de capaciteit en de wachtlijsten ten opzichte van de afgelopen jaren. Al met al zijn er voldoende mogelijkheden voor ouders om gebruik te maken van kinderopvang. Vanzelfsprekend blijf ik de totale stromen kinderen, en daarmee ook de gevolgen van de wetwijziging, nauwgezet volgen.

Met betrekking tot de controle door de GGD kan ik melden dat in het bestuurlijk overleg met de VNG, GGD Nederland en de Inspectie bestuurlijk commitment is uitgesproken. Afgesproken is dat als eind juni van dit jaar zou blijken dat erg veel gastouders zich hebben aangemeld voor inspectie door de GGD, alle gastouders in 2010 in ieder geval op toetsingskader deel A zullen worden getoetst. De toetsing van alle gastouders op deel B zal, als daartoe in juni wordt besloten, over 2010 en 2011 worden gespreid. Toetsingskader deel A betreft een administratieve toetsing van documenten zoals een Verklaring Omtrent Gedrag, diploma's en dergelijke. Er is op dit moment geen aanleiding om te veronderstellen

dat het in 2010 toetsen van de gastouders op toetsingskader deel A niet mogelijk zal zijn. Het volgend bestuurlijk overleg staat gepland in juni 2010.

Inzake situaties waarbij sprake is van evidente overmacht, is het prematuur om op dit moment vooruit te lopen op schrijnende situaties. Zoals eerder gewisseld is daaromtrent in september van dit jaar meer duidelijkheid te verwachten, omdat 1 september 2010 de uiterste datum is waarop gastouders moeten zijn aangemeld bij de gemeente. Op de wijze waarop dit uitwerkt voor een individuele casus kan ik niet vooruitlopen.

Tot slot vraagt u naar de gevolgen van het feit dat vraagouders uiterlijk 31 december 2010 weten of zij in aanmerking komen voor de kinderopvangtoeslag 2010, mede in het licht van motie 31 874, I. Om voor een toeslag in aanmerking te komen, moet de gastouder uiterlijk 31 december 2010 in het Landelijk Register Kinderopvang zijn geregistreerd. Op het moment dat een gastouder op deze datum niet is geregistreerd, moet de vraagouder in beginsel de ontvangen kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst over het afgelopen jaar terugbetalen.

De genoemde motie Linthorst c.s. verzoekt de regering de terugbetalingsverplichtingen te beperken tot die gevallen waarin willens en wetens toeslagen zijn geclaimd zonder de intentie aan de in de wet gestelde voorwaarden te voldoen. Het risico dat toeslag wordt teruggevorderd van mensen met een gastouder die wel aan de wettelijke eisen wilden voldoen, wordt op verschillende manieren beperkt. Zo is het de verantwoordelijkheid van het gastouderbureau om vraagouders doorlopend te informeren over de voortgang van gastouders in het deskundigheids-traject. Gastouderbureaus hebben belang bij zorgvuldige informatie omdat zij geen uitvoeringskosten mogen doorberekenen aan vraagouders als de gastouder zich niet kwalificeert. Daarnaast is er veel informatie actief verspreid over rechten en plichten en tips voor de omgang hiermee via brieven, folders en presentaties. Het speciaal voor de implementatie van de wet opgerichte Implementatiebureau speelt hierbij een belangrijke rol.

Ik hoop dat ik uw vragen met deze toelichting afdoende heb beantwoord.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
A. Rouvoet